

se opce vztahuje. Účinky opce nastávají dnem, kdy opční prohlášení dojde k opčnímu úřadu. Opční řízení je prosto poplatků, dávek, kolků a jiných výloh. Optovati mohou samostatně osoby starší 18. let. Opce manžela vztahuje se na manželku, pokud manželství nebylo soudně rozvedeno, rozloučeno nebo prohlášeno za neplatné. Za osoby pod 18 let, za nezletilé přes 18 let, při nichž jsou podmínky pro zbavení svéprávnosti a za osoby, které jsou zbaveny svéprávnosti, nebo jsou postaveny pod prozatímní péči (opatrovnickví), optuje jejich zákonný zástupce. Pro posouzení náležitostí pro výkon opce je rozhodný den podání opce u opčního úřadu.

Jakými doklady má opční prohlášení býti doloženo, není ve smlouvě uvedeno, plyne však z povahy opčního podání jako podání ve správním řízení vůbec, že musí býti prokázány všechny okolnosti, které jsou pro oprávněnost opce rozhodné; tedy připojití jest průkaz o tom, že optant byl československým státním občanem, že se stal německým (zůstal československým) státním občanem, že není (resp. je) německé národnosti, průkazem o narození a matričnými výtahy o sňatku a narození dětí, jež optanta sledují, potvrzení o posledním bydlišti nebo pobytu a pod.

František Oswald:

PRÁVNÍ POMĚRY V ÚZEMÍ Odstoupeném NĚMECKU.

I.

Základním ustanovením pro právní poměry v území odstoupeném Německu jest výnos vůdce a říšského kancléře o správě sudetoněmeckých území z 1. října 1938, vyšlý v částce 1. sbírky »Verordnungsblatt für die sudetendeutschen Gebiete«, vydané v Berlíně dne 8. října 1938. Podle něho jest — po přechodné době, během níž jest povolán vydávati nařízení vojenský hlavní velitel — ustanoven za zákonodárce »říšský komisař pro sudetoněmecká území«, který může za souhlasu příslušného říšského ministra a říšského ministra vnitra nařízením měniti právo v sudetských územích platné. Tato nařízení vyhlášují se v zmíněném »Verordnungsblatt für die sudetendeutschen Gebiete« a nabývají účinnosti, pokud není nic jiného ustanoveno, dnem, který následuje po dni vyhlášení.

Říšskoněmecké právo může býti zavedeno na sudetoněmeckém území nikoli říšským komisařem, nýbrž vůdcem a říšským kancléřem nebo příslušným říšským ministrem v dohodě s říšským ministrem vnitra; tento jest dále zmocněn vydávati právní a správní předpisy potřebné k provedení a doplnění výnosu o správě sudetoněmeckých území.

Právo platné dosud v sudetoněmeckém území zůstává podle § 5 zmíněného výnosu ze dne 1. října 1938 »až na další v platnosti, pokud neodporuje smyslu převzetí těchto území německou říší«.

II.

K základnímu výnosu vůdce a říšského kancléře z 1. října 1938 vyšla dosud dvě nařízení, obě z 8. října 1938.

První nařízením stanoví v § 1: »⁽¹⁾ Okruh platnosti vyhlásovacích listů (Verkündungsblätter) říše vztahuje se na sudetoněmecká území.

(²) Říšské zákony, které byly vyhlášeny po 10. říjnu 1938 platí pro sudetoněmecká území, pokud není výslovně vyhrazeno, že pro tato území budou teprve uvedeny v účinnost. (³) Právní předpisy říše, které platí pro sudetoněmecká území, a které byly vyhlášeny ve vyhlášovacích listech říše, vstupují v účinnost, pokud není jinak stanoveno, v sudetoněmeckých územích dnem, který následuje po vyhlášení ve vyhlášovacích listech říše.« V § 2 jest dále stanoveno, že pro sudetoněmecká území jest obdobně použiti zákona o říšské vlajce, nařízení o výsostních znacích říše a výnosu o říšských pečetích.

V druhém nařízení k vůdcovu výnosu jest obsažena úprava organizace správy sudetoněmeckých území. Podle něho má říšský komisař pro sudetoněmecká území (»der Reichskommissar für die sudetendeutschen Gebiete«) sídlo v Liberci. Jest nejvyšším správním úřadem sudetoněmeckých území. Jest současně vyšším správním úřadem a zemským policejním úřadem. Náleží mu dále správní příslušnosti, které dosud byly vykonávány úřady, jež měly sídlo mimo sudetoněmecká území a byly nadřizeny instancí okresní. — Oprávnění dosud patřící nejvyššímu správnímu soudu vykonává správní dvůr u říšského komisaře.

K tomu přistupují tito »pověřenci« (Beauftragte), přidělení říšskému komisaři: a) pověřenec justiční správy, b) pověřenec říšské finanční správy, c) pověřenec říšské poštovní správy, d) pověřenec říšské dráhy, e) pověřenec říšského lesmistra.

III.

Pokud jde o finanční správu, vyšlo nařízení o říšské finanční správě v sudetoněmeckých územích z 12. října 1938. Státní finanční úřady v sudetoněmeckých územích začleňují se do říšské finanční správy; podřizují dosavadní úkoly a úřadují, pokud není jinak stanoveno, podle dosavadních předpisů. Věcné vedení, t. j. veškeré vedení státních financí přechází na říšského ministra financí. Tento jest oprávněn promíjeti veřejné dávky a upouští od vybírání veřejných dávek, pokud veřejné dávky jsou spravovány dosavadními státními finančními úřady sudetoněmeckých území. Jest dále nejvyšším vedoucím a služebním představeným personálu. — Na poli finančního práva vyšlo dále nařízení ze 14. října 1938, jímž byly v sudetoněmeckém území zavedeny německé celní předpisy.

IV.

Pokud jde o soudnictví v sudetoněmeckých územích, vyšla dvě nařízení, první z 8. října 1938, druhé ze 14. října 1938. Podle prvního nařízení nalézají soudy právo »jménem německého lidu« (»im Namen des deutschen Volkes«). Soudy a ostatní justiční úřady, jakož i notářství, zachovávají si dosavadní příslušnost a jsou dále povolány k vyřizování věcí, které říšské právo, jež bude v sudetoněmeckých územích zavedeno, přikazuje jim odpovídatícím říšskoněmeckých úřadům a soudům, jakož i notářstvím. Krajské soudy přeměňují se na zemské soudy (Landgerichte), okresní soudy na úřední soudy (Amtsgerichte). — Pokud jde o vyšší instance, jest stanoveno: Příslušnost vrchního soudu přiděluje se prozatím senátu, který bude zřízen u zemského soudu (Landgerichtu) v Liberci, a jemuž bude přiřčeno státní zastupitelství; za-

mýšlí se však zříditi později pro sudetoněmecká území stálý vrchní zemský soud (Oberlandesgericht), jehož sídlem by byly Litoměřice, místo magdeburského práva ze středověku. Na místo dosavadního nejvyššího soudu v Brně nastupuje říšský soud (Reichsgericht), na místo generálního prokurátora vrchní říšský zástupce u říšského soudu (Oberreichsanwalt beim Reichsgericht). Příslušnost zvláštních soudů v sudetoněmeckých územích a příslušnost soudního dvora národa v Berlíně (Volksgerichtshof) zůstává nedotčena. Podle druhého nařízení o soudnictví ze 14. října 1938 přechází justiční správa v sudetoněmeckých územích na říšského ministra spravedlnosti, a to podle předpisů, platných v říši. Tento může svoje oprávnění přenést na podřízená služební místa.

Pokud jde o advokacii, má rozhodující důležitost několik souhlasných výnosů presidií jednotlivých zemských soudů (dřívějších krajských soudů); v nich se v podstatě stanoví: »1. Židovští advokáti, jakož i ti advokáti, kteří ze sudetoněmeckých území uprchli, nepřipouštějí se dále k zastupování stran. — 2. Substituce dosavadních advokátů židovského původu arijskými advokáty nejsou přípustné. — 3. Bude-li podobná substituace doručena německé advokátní kanceláři v poslední minutě, má německý advokát opatřiti zájmy strany, jinak však postupovati ve smyslu předchozího bodu. 4. Zastupuje-li židovský advokát jako takový před soudem arijskou stranu (podává-li podání, intervenuje-li při rocích), stanoví se straně přiměřená lhůta k ustanovení arijského zástupce pod následky zmeškání. 5. Jsou-li pochybnosti, zdali jde o židovskou kancelář, jest dodržeti tentýž postup, totiž určití přiměřenou lhůtu k odstranění těchto pochyb. — 6. Německým arijským advokátům není dovoleno přímo přijímati zastupování tuzemských židovských stran. Takovým stranám jest dáti poučení, že mohou u presidia zemského soudu žádati podle § 10 dosud platného adv. ř. o ustanovení advokáta. V nutných případech jest postupovati obdobně jako v bodu 3. Stejně jest nakládati se židovskými stranami, uprchlými ze sudetoněmeckých území. — 7. Židovští advokáti ustanovení jakožto zástupci chudých, bud'tež nahrazení arijskými. Náhrada jejich, jakož i ustanovení zástupců chudých v případech nuceného zastupování advokáty děje se — namísto advokátní komorou — presidentem zemského soudu resp. jeho pověřencem. Za tím účelem založí se seznam arijských advokátů, podle něhož ustanovení bude prováděno turnem. Do tohoto seznamu mohou advokáti nahlédnouti. Další seznam jest zříditi pro advokáty, kteří budou obdobně podle § 10 adv. řádu ustanovováni židovským stranám, jakož i pro placené kurátory, kteří budou v přechodné době hojněji ustanovováni. Židi, ustanovení správci podstaty nebo vyrovnacími, bud'tež rovněž zproštěni a nahrazení ariji. — 8. Stranám, které mají právní věci v židovských kancelářích, dává se poukaz za účelem odvrácení právní újmy, aby se obrátili neprodleně na arijského advokáta podle své volby. Jedině tento jest v dohodě s důvěrníkem ustanoveným stranou S. d. P. oprávněn vyzdvihnouti spisy a jiné podklady ze židovské kanceláře.«

V.

To jest přítomný stav, jak se jeví koncem října 1938. Jak jest z toho zřejmo, platí dosavadní právo zásadně dále, pokud nebude výslovně zrušeno, nebo pokud neztratí platnost změněnými politickými poměry samo.

Pokud jde o zavedení práva platného v staré říši i na sudetoněmeckém území, jest úmysl zavést je co nejrychleji: na př. říšskoněmecké zákony o dani z obratu budou v sudetoněmeckém území platiti již od 1. ledna 1939.

Pokud jde zejména o správní věci, včetně věcí daňových a poplatkových, nastupuje na místo dřívějšího nejvyššího správního soudu v Praze nyní správní dvůr, který bude zřízen v nejbližší době u říšského komisaře v Liberci. Stížnosti, které podle své příslušnosti patří na sudetoněmecká území, mají býti podávány rozhodně již nyní k tomuto správnímu dvoru, přesto že dosud není konstituován.

Jako sbírky, v nichž jest nové právo, platné nyní v sudetoněmeckých územích vyhlášováno, přicházejí v úvahu:

1. Verordnungsblatt für die sudetendeutschen Gebiete,
2. Reichsgesetzblatt, obojí lze dostati u poštovních úřadů nebo u »Reichsverlagsamtu« v Berlíně,
3. Deutscher Anzeiger a posléze
4. různé věstníky (Verordnungsblätter) jednotlivých ministerstev, které lze rovněž objednat u Reichsverlagsamtu.

Glosy a aktuality.

Dívčí jméno provdané ženy v její firmě.

I. Volí-li si provdaná žena, podnikající jako kupec jednotlivce nebo firmu, nemusi tato obsahovati její dívčí příjmení, ježto toto podle správného názoru velké většiny literatury (příp. prvním) sňatkem pozbyla¹⁾ a pod rodinným jménem v čl. 16 obch. zák., jež firma obsahovati musí, jest rozuměti, jak

¹⁾ Tento následek sňatku nemůže býti vyloučen úmluvou manželů. Odchylný názor proti textu pro shodný § 1355 něm. obč. zák. má Kohler, nejpodrobněji podaný v Archiv für zivilistische Praxis, 107, str. 246 a n., který se však nestal ani v říšskoněmecké literatuře panujícím (Planck's Kommentar, IV/1, 4. vyd., str. 132. Kommentar der Reichsgerichtsräte, IV/1, 8. vydání, str. 60). Také pro shodný čl. 161 švýcarského občanského zákoníka je zcela převážný názor shodný s uvedeným v textu (Gmür, Kommentar, II/1, str. 248). Pro naše právo srovnej zejména Roučkův-Sedláčkův a Klangův Komentář k § 92, ze systémů: Sedláčkově Rodinné právo, str. 42, Ehrenzweigův System, II/2, str. 109 a n., Mayrovu Soustavu, IV. (cit. podle českého překladu), str. 30, z monografií nejnovější Adlerovu: Der Namen (1921).

plyne též z připojení slov »občanské jméno«, ve shodě s materiáliemi²⁾ příjmení v době zvolení firmy kupci příslušející.

Můž e však nová firma provdané ženy její dřívější dívčí příjmení obsahovati, rozhodne-li se tato pro to, ale jen ve dle³⁾ příjmení, příslušejícího jí v době zvolení firmy. Tímto jest v českém jazyce podle § 92 obč. zák. ve spojení s jazykovou praxí⁴⁾ přídavné jméno utvořené z příjmení (příp. posledního) manžela, pokud nedošlo po (příp. posledním) sňatku ke změně jím nabytého jména, která však nenastává ani jako následek manželovy smrti, ani rozvodu manželství a podle názoru většiny literatury nemůže býti podle

²⁾ Prot. I., str. 35; III., str. 911.

³⁾ Shodně Demelius v Staub-Piskově Komentáři, (3. vydání), I/1, str. 151. Užití dřívějšího dívčího příjmení co pseudonymu jako jediného jména (rodinného) ve firmě jest vyloučeno.

⁴⁾ Sedláček v Roučkově-Sedláčkově Komentáři, I., str. 488. V německém jazyce, jakož i v řadě jazyků jiných, jest příjmení manželčino sňatkem nabyté s příjmením manželovým shodné.